

Motion till riksdagen

1990/91:Ub51

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (c)

med anledning av prop. 1990/91:87

Näringspolitik för tillväxt

Regeringen beskriver i propositionen hur viktig den högre utbildningen är för en region och av vilken grundläggande betydelse en satsning på detta område är sett ur ett tillväxtperspektiv.

Förstärkningarna bör enligt regeringen i första hand gälla den högre tekniska utbildningen och de resurser som högskolorna disponerar för lokala beslut om utbildningens utveckling och förnyelse, dvs det sk LIF-anslaget. Regeringen lägger nu förslag om utökning av platsantalet för naturvetenskaplig utbildning och ny kortare ingenjörsutbildning. Antalet nybörjarplatser för den 2-åriga ingenjörsutbildningen föreslås öka med 180 st.

För Kalmars del föreslås inga ytterligare platser på ingenjörsutbildningen. Man ger endast ett symboliskt tillskott till LIF-anslaget om 430 000 kronor.

Regeringen har gjort sin bedömning när man övervägt de förslag som läggs fram. Kalmar län tillhör inte de områden som regeringen bedömer som "tillväxt- och regionalpolitiskt viktiga områden" (sid 42). Vi anser att hela Sverige ska leva och att det är nödvändigt att stärka den högre utbildningen i Kalmar län genom utökade resurser till högskolan. I denna motion begär vi:

- en utökning med 30 platser på ingenjörsutbildningen
- en utökning av LIF-anslaget om 750 000 kronor för att utöka antalet platser på linjen för miljö- och naturresursplanering
- fasta forskningsresurser vid högskolan inom ramen för ett sydostuniversitet.

Högre utbildning och forskning som drivkraft

Nyckelord för regional utveckling är i dag forskning och utveckling, utbildning och teknikspridning. De regioner som i dag växer snabbast kännetecknas av att de har en god tillgång till allt detta. Det är framför allt universitets- och högskoleorterna och regionerna runt dessa som i dag är i den lyckliga situationen. Tillväxtregioner kallas de också, och hit hör främst i dag Stockholm/Uppsala, Göteborg, Malmö/Lund, Linköping/Norrköping, Umeå och Luleå (bilaga 1).

Regeringens passiva och koncentrationsinriktade syn på regionalpolitikens utformning har också vid flera tillfällen mött kritik i riksdagen både vad avser resurstilldelning och inriktning. Bl a har understrukits betydelsen av infrastrukturella satsningar för en långsiktigt positiv regional utveckling.

Det räcker inte med att satsa tillräckligt med resurser på utbildningsväsendet. Resurserna måste också fördelas rättvist över hela landet så att utbildningsutbudet blir tillgängligt för alla.

Utbildningsväsendets utformning är avgörande såväl för den regionala utvecklingen som för den enskildes möjligheter att förverkliga sina intressen och ambitioner. Resurserna skall bidra till att främja en regional utveckling som i sin tur kan motverka och vända nuvarande folkomflyttning och koncentrationspolitik.

Denna syn på kunskapsförmedlingens och kunskapsutvecklingens centrala roll för landets och länets totala utveckling, för möjligheterna att skapa en regional balans, för den enskildes utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna till social utjämning i vårt samhälle, är grunden för att centern prioriterar insatser för utbildning och forskning framför andra samhällsområden.

Regionala högskolor – en resurs i regionalpolitiken

Det är av stor betydelse för en utvecklad infrastruktur över landet att de små högskolorna stärks. De små högskolornas fördelar – en liten obyråkratisk organisation och möjligheter till lokala kontakter – måste tas tillvara. De har också betydelsefulla uppgifter för kompetens och kunskapspridning i samarbete med näringslivet i de regioner där de verkar.

De små högskolorna blir med en sådan inriktning en av "motorerna" i en mer balanserad regional utveckling. Högskolorna för med sig bl a nyetablering och förnyelse av befintliga verksamheter i respektive region. Centern anser att de små högskolorna skall utvecklas till regionala utvecklingscentra.

Vid de mindre högskolorna bör avancerad forskning kunna bedrivas inom vissa teknologiska "spetsområden". Detta skulle betyda mycket för en regions utveckling. Viss forskning bör även kunna bedrivas inom "stödjande" ämnesområden och fasta forskartjänster måste därför finnas vid de små högskolorna.

Att sprida den högre utbildningen och att slå vakt om och vidareutveckla de mindre högskolorna är oerhört viktigt, såväl med tanke på utbildningens tillgänglighet för den enskilda människan som med tanke på regionens-länets utveckling. Det finns i dag ett klart samband mellan närhet till högskola – utbildning – forskning och expansion – utveckling av kringliggande områden.

För Kalmar läns del är det av såväl utbildningspolitiska som regionalpolitiska skäl av synnerlig vikt att högskolan inte bara får behålla sin nuvarande kapacitet och profil utan också ges möjligheter och resurser att breddas, fördjupas och vidareutvecklas inom områden som miljö, teknik, naturvetenskap, ekonomi och turism.

När det gäller andelen högskolenybjörjare i promille av befolkningen ligger Kalmar län på näst sista platsen i riket.

Högskolan i vårt län måste fungera som en stimulerande faktor för såväl individ som för samhälle och näringsliv. Den bidrar därför på ett avgörande sätt till utvecklingen av länet. För att högskolan i Kalmar skall kunna fylla

denna för länet så viktiga funktion även i framtiden är det av avgörande betydelse att ökade resurser tillförs högskolan så att dess utbildningsbas kan breddas och fördjupas. Om inte, är risken stor att ungdomsflykten från länet fortsätter, en ungdomsflykt som under den senaste 10-årsperioden resulterat i att över 18 000 ungdomar tvingats flytta till i första hand orter med differentierad högre utbildning. Denna förödande utveckling måste givetvis stoppas och vändas. Ett av medlen, men ett med avgörande betydelse, är en starkare och bredare högskola i länet. En lokalt och regionalt förankrad högskola, som har möjligheter att både få stimulans och ge stimulans i regelbundna kontakter med regionens näringsliv, arbetsmarknadens organisationer, kommuner, landsting och utvecklingsfond.

Utbildningsnivån inom industrin i länet behöver höjas

Kompetensstrukturen i företagen och arbetskraften har stor betydelse. Den berör mottagningskapaciteten i företagen, förmågan att tillgodogöra sig information och nya kunskaper samt möjligheterna att utnyttja kunskaper och information på ett relevant sätt.

Bilden över utbildningsnivån hos personal inom industrin visar att Kalmar läns andel av arbetskraften med teknisk högskoleutbildning under de senaste tio åren har minskat relativt i riket. I riket har andelen ökat med 9 % (bilaga 2).

Ur OECD Employment Outlook, July 1989 hämtas att sydöstra Sverige har den lägsta utbildningsnivån inom industrin med allra lägsta andelar inom Gotlands- och Kalmar län. För att underlätta en omstrukturering av industrin mot mer kunskapsintensiva verksamheter är det nödvändigt att satsa på den högre utbildningen vid högskolan i Kalmar.

Den tekniska vidareutbildningen måste prioriteras inom länet. Kreativa miljöer förutsätter tillgång till kompetens och kunskap. Kalmar län har få företag med hög teknologisk nivå. Andelen högutbildade och särskilt kvalificerade tekniker är relativt sett låg. För att kunna vända länets negativa utveckling är det nödvändigt att satsa på utbildning på alla nivåer.

I första hand gäller det utbildningarna till verkstadsingenjör, företagsingenjör och i industriell datorteknik. Dessa utbildningar anknyter till länets struktur och bör därför på kortare sikt kunna ge snabb effekt för att uppnå bättre regional balans.

Länets tekniska resurser inom energisektorn bör stödjas till forsknings- och utvecklingsarbete kring övergång till förnyelsebara energikällor, vilket kommer att medföra behov av såväl nya produkter som nya företag. Utvecklingsfond, länsstyrelse, högskola och regering har här ett stort ansvar för genomförandet. Med målmedveten satsning utgör denna inhemska framtidssektor en stor utvecklingspotential, såväl ur sysselsättningsmässig som ur ekonomisk-ekologisk synpunkt.

Riksdagen beslutade 1989 om ny, tvåårig ingenjörsutbildning inom högskolan med successiv utbyggnad fram till 1993/94. Kalmar tilldelades sammanlagt 180 platser enligt en plan framlagd av UHÄ. Planen innebär samtidigt en avveckling eller konvertering av vissa av de tekniska linjer som utvecklat i Kalmar sedan mitten av 80-talet. Detta sker i samband med inväx-

lingen till den allmänna ingenjörsutbildningen, som hänförs till fyra områden: maskin, elektro, kemi och byggnads. Om ingen utökning sker av platsantalet på ingenjörsutbildningen riskerar högskolan att få lägga ner t ex linjen för företagsingenjörer. Denna linje är en efterfrågad utbildning för små och medelstora företag. Den är regionalpolitiskt väl anpassad till regionens näringslivsstruktur. Den delvis övermogna tillverkningsindustri som finns inom länet har stort behov av denna typ av ingenjörer. De behövs för industriell förnyelse och tillväxt.

Vi föreslår därför att dimensioneringstalen för ingenjörsutbildningen utökas med 30 platser. Samtidigt föreslår vi att LIF-anslaget tillförs 750 000 kronor första året plus konsekvenskostnader för 2:a och 3:e året för att möjliggöra en utökning av linjen för miljö- och resursplanering. Vi utvecklar i en särskild motion med anledning av proposition 1990/91:90 En god livsmiljö skälen till vår hemställan.

Forskning

Forskningsanslaget till Kalmar högskola utgör endast några procent av den totala budgeten. Vid universiteten är fördelningen mellan anslag till grundutbildning och forskning jämnt fördelad.

Det är viktigt att även de mindre högskoleenheterna, som Kalmar, får fasta forskningsresurser för att ge stimulans till grundutbildning och möjliggöra för studerande som avslutat grundutbildningen att fortsätta som forskare vid samma högskola. Knytningen till de mindre högskoleenheterna bör ge möjlighet till en inriktning av forskning mot lokala och regionala problemställningar. Forskningen kan därmed utgöra ett stöd för regionens näringsliv och därmed för regionen som helhet.

Fasta forskningsresurser bör kunna etableras vid de regionala högskolorna inom sådana områden där de byggt upp en särskild kompetens. Forskningen kan då bygga vidare på den FoU-verksamhet som redan etablerats med utgångspunkt i den profilering som är kännetecknande för respektive högskola. Därmed får man en naturlig förankring i den omgivande regionens näringsliv och ett ömsesidigt utbyte av satsade resurser.

Vid högskolan i Kalmar har särskilt forskningen kring den marina miljön tilldragit sig berättigat intresse. I samarbete med Askölaboratoriet, knutet till Stockholms universitet, bedriver nu ett tiotal forskare vid högskolan ett framgångsrikt arbete.

För att fullgöra högskolereformen och kunna erbjuda en nationellt likvärdig kvalitet på högskoleutbildningen måste permanenta forskningsresurser ställas till förfogande.

En forskningsorganisation – sydostuniversitetet – bör utgöra en utbildningsbas för att bära en sådan förstärkning av forskningsresurserna. Organisationen innebär en samverkan mellan högskolorna i Kalmar, Växjö och Karlskrona med en gemensam fakultet för forskning och forskarutbildning.

I en gemensam motion från den allmänna motionstiden med Hans Gustavsson (s) som första namn och undertecknad av samtliga riksdagsledamöter från H-, G- och K-län utvecklas närmare tankarna bakom sydostuniversitetet.

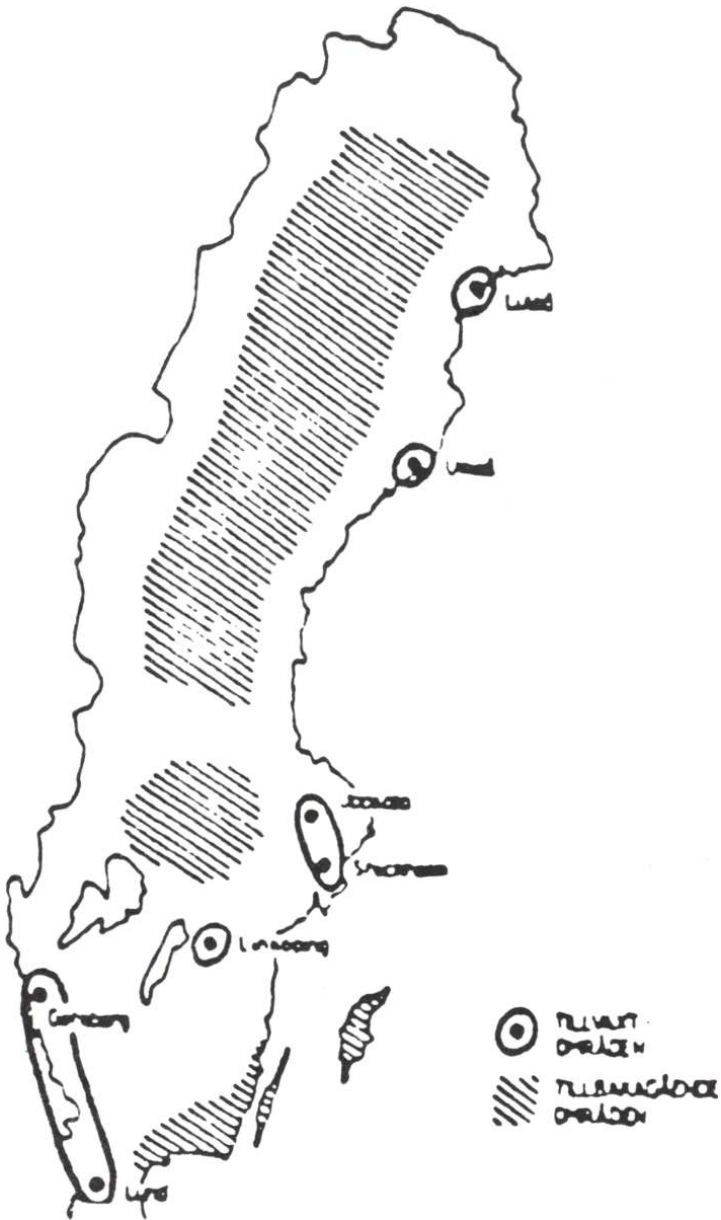
Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvis fördelning av utbildningsresurserna till Kalmar län,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utökning med 30 platser i ingenjörsutbildningen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av fasta forskningsresurser till högskolan i Kalmar,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samverkan mellan högskolorna i sydost i ett sydostuniversitet,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökning av LIF-anslaget.

Stockholm den 6 mars 1991

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)

UTBILDNINGSNIVÅ

	1975		1985	
	H-LÄN	RIKET	H-LÄN	RIKET
FÖRGYMNASIAL	2.9	3.8	4.6	3.1
TEKN. GYM.	43.5	45.3	32.1	34.6
ANNAT GYM.	3.8	4.4	4.9	4.4
TEKNISK HÖGSK.	11.9	14.5	11.5	23.7
ANNAN HÖGSK.	2.8	3.1	2.5	4.4
UPPGIFT SAKNAS	34.9	28.8	44.2	29.8